

Respectprotocol (anti-pestprotocol)

De Tweeklank

de2k1ank
KATHOLIEKE BASISSCHOOL

Inhoudsopgave

Inleiding	3
2 Preventief	4
2.1 Voorbeelden pestgedrag	4
3 Curatieve aanpak	5
3.1 Stappenplan bij pestsituatie	5
3.2 Stroomschema: Wat te doen bij pestgedrag?	6
Bijlage 1: Leefregels De Tweeklank	7
Bijlage 2: Signalen van betrokkenen	8
Bijlage 3: Stappenplan No Blame	10

Inleiding

De Tweeklank zet zich actief in om pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen en indien nodig, actief en op een oplossingsgerichte manier pestgedrag aan te pakken.

Een 'anti-pestprotocol' vinden wij geen goede term. Letterlijk gezien; natuurlijk zijn wij tegen pesten. Echter de naam vinden wij niet passend. Bij ons op school vinden we het beter om te verwoorden wat we wel van elkaar verwachten en daarom hebben we de titel van dit protocol omgezet naar 'respectprotocol'.

Wij zijn ons ervan bewust dat wat de titel van het protocol ook is, of wat er dan ook precies in staat er weinig toe doet: alles draait om het handelen in de praktijk.

Waarom dan toch dit protocol? Met dit protocol willen we ervoor zorgen dat dit handelen staat verwoord zodat ouders, kinderen en leerkrachten dit met elkaar kunnen realiseren.

1. Preventief

Wij zetten ons actief in om pestgedrag preventief te voorkomen. Wij hebben de overtuiging dat een goede sfeer preventief werkt. We zetten een positieve en respectvolle benadering naar kinderen, ouders en elkaar in om een positieve sfeer te creëren.

Ieder jaar voor de start van het schooljaar komt de theorie over groepsvorming terug. Tot de herfstvakantie wordt hier, onder andere met behulp van de leefregels, specifiek aandacht aan besteed.

Ook zijn de lessen van onze methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling Leefstijl hierin leidend en preventief. Gedurende de rest van het schooljaar blijven deze lessen op het rooster staan.

Twee keer per jaar vullen de leerkrachten de signaleringslijsten van SCOL in. Kinderen van groep 6 tot en met 8 doen dit ook. Leerkrachten van groep 1/2 gebruiken het leerlingvolgsysteem KIJK!.

De resultaten worden tijdens de groepsbesprekingen besproken met de IB'er.

2. Wat verstaan we onder pesten?

Pesten is het gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende een langere tijd door een of meerdere personen behandeld wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden. Digitaal pesten valt daar ook onder.

Pesten	Plagen
Langdurig en herhaaldelijk	Van korte duur
Steeds gericht op dezelfde persoon	Heeft geen vast doelwit
Brengt (opzettelijk) schade aan bij het slachtoffer	Passend bij de sociaal-emotionele ontwikkeling

In sommige situaties kan een kind zich gepest voelen, terwijl de ander het als plagen heeft bedoeld. Gevoelens worden altijd serieus genomen. De leerkracht bekijkt wat nodig is. Bijvoorbeeld een gesprek met zowel het kind dat gepest wordt (of dat zo voelt) en degene die hebben gepest. De leerkracht beoordeelt ook of ouders, IB en directie moeten worden geïnformeerd.

Kinderen kunnen een briefje doen in 'het hart'. Een houten brievenbus op school. Zij kunnen dan in gesprek met de IB'ers en samen zoeken naar de te nemen vervolgstap.

2.1 Voorbeelden van pestgedrag:

Verbaal. Vernederen, persoonsgericht schelden (bijv. op uiterlijk), dreigen, belachelijk maken, uitlachen, een bijnaam geven, gemene briefjes schrijven.

Fysiek. Duwen, trekken, spugen, schoppen, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken.

Intimidatie. Iemand achtervolgen, opwachten, de doorgang versperren, klem zetten, dwingen om iets te doen of te kopen.

Isolatie. Ervoor zorgen dat kinderen niet mogen deelnemen aan spel of activiteiten.

Stelen of vernielen. Afpakken, beschadigen of kapot maken van spullen of kleding, banden leksteken.

Digitaal pesten. Via social media vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen, een bijnaam geven.

Racisme. Schelden of opmerkingen over ras of huidskleur.

Seksueel getint. Schelden of seksueel getinte opmerkingen of gebaren maken.

3. Curatieve aanpak

Bij ons op school is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid om in actie te komen bij het signaleren van pestgedrag. Dit geldt dus voor kinderen, ouders en al het personeel.

Bij het stoppen van het pestgedrag gaan we uit van de vijfsporenaanpak. Hierbij is het de verantwoordelijkheid van de school dat pestgedrag direct en gericht wordt opgepakt.

De vijfsporenaanpak:

- 1) Het kind dat gepest wordt krijgt steun aangeboden,
- 2) het kind dat pest wordt aangesproken,
- 3) de middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem en
- 4) er wordt steun gegeven aan zowel de ouders van het gepeste kind als van de pester
- 5) en aan de leerkracht.

De methode 'No blame' (onderdeel van Leefstijl) kan worden ingezet als interventie. De methode heeft als doel het pesten zo snel mogelijk te laten stoppen. Daarna wordt er in overleg met ouders gekeken naar eventueel te ondernemen vervolgstappen.

3.1 Stappenplan bij een pestsituatie

- Indien een van de teamleden eenmalig ongewenst gedrag signaleert of dit te horen krijgt via een ouder of een kind, bespreekt hij dit meteen met de individuele leerling en/of in de groep. Tijdens pauze of andere vrije momenten blijft de leerkracht extra alert of het ongewenste gedrag zich herhaalt. De leerkracht legt uit wat het gewenste gedrag is en stimuleert kinderen dit toe te passen.

- Teamleden geven ongewenst gedrag en incidenten door aan de groepsleerkracht van het kind. Wanneer een kind vaker bij een pestincident is betrokken, wordt dit door de leerkracht met ouders en IB/directie besproken.

- Indien het pestgedrag niet verbetert kan de directie verschillende vervolgstappen nemen na overleg met de betreffende ouders:

* De leerkracht / IB'er stelt een plan van aanpak op om de pester te ondersteunen om het gewenste gedrag te laten zien. Evaluatie met ouders wordt gepland.

* De leerkracht overlegt met de directie of het gewenst is om voor extra informatie te zorgen.

* Er kan een verwijzing plaatsvinden naar een externe deskundige (GO!voor jeugd, schoolarts etc)

* Er kunnen sancties op maat worden gesteld aan de pester.

- Bij strafbare feiten wordt de politie ingeschakeld door de directie.

- Indien het pestgedrag nog steeds niet verbetert en/of de ouders staan onvoldoende achter de aanpak van de school, kan de directeur overgaan tot tijdelijke uitsluiting van de pester aan bepaalde lessen of schorsing volgens de wettelijke regels.

- Indien dit alles niet tot een gewenst resultaat leidt, wordt er gekeken of het kind naar een andere school kan.

3.2 Stroomschema: wat te doen bij pestgedrag?

Stap 1: Signaleren van peestsituatie (ook buiten school) - Bespreekbaar maken - Alert zijn in vrije situaties - Gewenst gedrag benoemen
Stap 2: Bij herhaling van peestsituatie - Bespreken met betreffende ouders, leerkracht, IB'er en directie - Plan van aanpak opstellen
Stap 3: Omgeving informeren - Leerkracht en teamleden, onderwijsondersteunend personeel, indien nodig TSO/BSO
Stap 4: Gesprek voeren (verslaglegging Parnassys) - Directeur/IB/leerkracht met pester en gepeste - Ouders van beide partijen over gesprek informeren
Stap 5: Vervolgstappen voor directie - Voortgang bepalen en plan van aanpak bijstellen - Evaluatiegesprekken met ouders en leerkracht voeren - Extern deskundige inschakelen - Sanctie voor de pester - Optioneel contactmoment met ouders organiseren
Stap 6: Strafbare feiten - Directie schakelt politie in
Stap 7: Als alle vorige stappen tot te weinig resultaat hebben geleid (door directie) - Overgaan tot tijdelijke uitsluiting of schorsing - Advies aan ouders om naar een andere basisschool te gaan

Bijlage 1: Leefregels De Tweeklank

- Iedereen hoort erbij
- We luisteren naar elkaar
- We zorgen voor elkaar en onze omgeving
- We lachen niemand uit
- We helpen elkaar
- We doen ons best om ervoor te zorgen dat iedereen met plezier naar school gaat
- We gaan met anderen om zoals we willen dat er met ons wordt omgegaan

Bijlage 2: Signalen van betrokkenen

Het slachtoffer

Hij/zij is het slachtoffer van pestgedrag. Bij de gepeste zijn verdriet en eenzaamheid veel voorkomende gevoelens. De gepeste is bang om nog meer gepest te worden als hij dit aan een ander vertelt en durft vaak niets terug te doen. Mogelijke signalen:

- Dit kind wordt vaak buitengesloten en staat alleen. Het spel is net begonnen en het kind mag niet meedoen terwijl een ander kind even later wel mee mag doen.
- Dit kind zoekt in de pauze vaak contact met de leerkracht die buiten staat.
- Dit kind speelt graag met jongeren kinderen.
- Dit kind wil in de pauze het liefste binnen blijven.
- Dit kind wordt vaak uitgelachen door anderen of 'daar heb je hem weer' (zuchten van overige leerlingen als het gepeste kind iets in zijn groep wil zeggen)
- Dit kind wil niet meer naar school, klaagt over allerlei pijntjes.
- Dit kind is gauw prikkelbaar.
- Dit kind heeft nachtmerries en plast in bed.
- Dit kind heeft weinig eigenwaarde.
- Dit kind is sociaal onhandig.
- Dit kind vertoont "aangeleerde hulpeloosheid".
- Dit kind kan provocerend gedrag vertonen: enerzijds agressief (uitdagend), anderzijds angstig. (klagend over het hem aangedane onrecht)

De dader

Hij/zij laat het pestgedrag zien. Vaak is er bij de pester sprake van onzekerheid en de behoefte om aardig en stoer gevonden te worden door anderen. Hij/zij denkt door pesten ervoor te zorgen dat anderen hem/haar grappig vinden. Mogelijke signalen:

- Dit kind ziet zijn slachtoffers als waardeloos.
- Dit kind neigt naar agressief gedrag.
- Dit kind heeft -vaak een positieve houding t.o.v. geweld.
- Dit kind heeft weinig echte vrienden.
- Dit kind kan niet goed samenwerken, is ongeduldig.
- Dit kind wil de baas zijn over de ander.
- Dit kind heeft vaak geen besef wat een ander voelt.
- Dit kind voorkomt door te pesten dat hij zelf gepest wordt.

De middengroep; Meelopers:

Hij/zij doet mee met de pester om erbij te horen. De meelopers doen incidenteel mee met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf niet in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De middengroep; Aanmoedigers:

Hij/zij vindt het pesten goed en bemoeit zich er niet direct mee. Dit kind wordt erbij geroepen om het pesten te steunen. Dit kind is zelf bang om gepest te worden. De aanmoediger stimuleert pestgedrag en/of fungeert als publiek.

De middengroep; Buitenstaanders:

Hij/zij denkt dat er niet gepest wordt en zolang hij/zij er zelf geen last van heeft, maakt het hem/haar niet uit. Deze leerling houdt zich er buiten, durft niet te helpen uit angst zelf gepest te worden. Er is sprake van: - negeren van het pesten. - zich niet bewust zijn van pesten.

De middengroep; Verdedigers:

Hij/zij komt op voor het gepeste kind. Deze helper keurt het pesten af en is niet bang voor de pester.

Ouders/verzorgers Ouders/verzorgers van gepeste kinderen

- Het gepeste kind niet over beschermen door het bijvoorbeeld naar school te brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders/verzorgers van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders/verzorgers van de pester

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt risico om eens de pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Alle andere ouders/verzorgers

- Signaleer pestgedrag bij andere kinderen naar de leerkracht.
- Neem ouders/verzorgers van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Leerkracht

Bij de begeleiding van de gepeste leerling, de pester en hun ouders/verzorgers is het goed om de volgende adviezen mee te nemen: Begeleiding van de gepeste leerling:

- Samen met het kind de gewenste situatie beschrijven.
- Laten inzien wat succesvol was in het verleden.
- Op zoek gaan naar aanwezige kwaliteiten.

Praten met de ouders/verzorgers van de gepeste leerling en de ouders/verzorgers van de pester(s).

- Het gepeste kind niet over beschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Bijlage 3: Stappenplan No Blame

De No Blame-aanpak in zeven stappen:

► **Stap 1** Gesprek met de gepeste leerling.

De begeleider gaat in gesprek met de gepeste leerling. Het gaat in dit gesprek om het effect van het pesten op de gepeste leerling. Wat zijn z'n gevoelens? De leerling kan dit eventueel in een brief of een tekening weergeven. Verder wordt de procedure van de aanpak besproken. De begeleider vraagt toestemming aan de leerling om de brief of tekening te gebruiken. De leerling geeft aan welke leerlingen hij graag in de volgende stap in de supportgroep uitgenodigd wil hebben.

► **Stap 2** Regel een gesprek met de supportgroep.

Uitgenodigd worden de pester(s), meelopers en ook leerlingen van wie men een positieve groepsinvloed kan verwachten. De gepeste leerling is niet aanwezig bij dit gesprek.

► **Stap 3** Leg het probleem uit en kweek empathie.

In het gesprek legt de begeleider het probleem uit. Hij legt uit dat er een leerling is die zich erg ongelukkig voelt en dat de aanwezige leerlingen een bijdrage kunnen leveren om de leerling in kwestie te helpen. De begeleider vermijdt ieder vorm van beschuldiging en geeft duidelijk aan dat niemand straf krijgt.

► **Stap 4** Deel de verantwoordelijkheid.

De begeleider vertelt dat iedereen in de klas er medeverantwoordelijk voor is dat anderen zich prettig en veilig voelen. De supportgroep is bij elkaar geroepen om te helpen het probleem op te lossen.

► **Stap 5** Vraag naar ideeën van elk groepslid.

De begeleider vraagt aan iedere deelnemer om na te denken over manieren om het pesten te stoppen en het voor de gepeste leerling weer aangenaam te maken. Hij vraagt aan de leerlingen om hun ideeën zo concreet mogelijk te maken door hun zinnen te beginnen met "ik".

► **Stap 6** Laat het aan de groep over.

De leerlingen gaan nu aan het werk. Ze moeten de gelegenheid en de tijd krijgen hun goede voornemens uit te voeren. De begeleider spreekt wel af dat hij hen na een of twee weken weer zal spreken.

► **Stap 7** Gesprek met ieder afzonderlijk na één of twee weken.

De begeleider vraagt aan alle leerlingen van de supportgroep afzonderlijk inclusief de gepeste leerling of er iets verbeterd is. Misschien zijn niet alle voornemens geslaagd maar het belangrijkste is dat het pesten gestopt is.